

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za psihologiju

MODIFIKACIJA TIJELA I MRAČNA TRIJADA LIČNOSTI

Diplomski rad

Nikola Petričević

Mentorica: Prof. dr. sc. Nataša Jokić-Begić

Zagreb, 2013.

SADRŽAJ

UVOD	4
Modifikacija tijela	4
Mračna trijada.....	6
Makijavelizam	6
Narcizam	7
Psihopatija	7
CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	10
Cilj	10
Problemi	10
Hipoteze.....	10
Sudionici istraživanja	12
Postupak	13
Instrumenti.....	13
REZULTATI	16
Zastupljenost modifikacija tijela	16
Razlike u dimenzijama mračne trijade između skupina sudionika s obzirom na modifikacije tijela.....	16
Predviđanje dimenzija mračne trijade na temelju razloga za pirsanje/tetoviranje	18
RASPRAVA.....	21
Metodološki nedostaci i preporuke za daljnja istraživanja	24
ZAKLJUČAK	27
LITERATURA.....	28
PRILOZI.....	35

Naslov: Modifikacija tijela i mračna trijada ličnosti (Body modification and the Dark Triad)
Nikola Petričević

Sažetak: U posljednja dva desetljeća došlo je do velikog porasta popularnosti modifikacija tijela, pogotovo pirsinga i tetovaža. Zbog toga se povećao i broj istraživanja koji se bavi motivacijom i psihosocijalnim karakteristikama osoba koje prakticiraju modifikaciju tijela. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati razlike u dimenzijama mračne trijade između sudionika s obzirom na vrstu modifikacije tijela i stupanj vidljivost modifikacije, te ispitati prediktivni značaj razloga za modifikaciju tijelu u izraženosti makijavelizma, narcizma i psihopatije. U istraživanju je sudjelovalo 833 sudionika, od kojih je 490 bilo bez modifikacija tijela, 117 je imalo pirsing, 125 tetovaže, a 101 sudionik je imao obje modifikacije tijela. Primijenjen je online upitnik koji je sadržavao pitanja o demografskim karakteristikama sudionika, modifikacijama tijela, Upitnik o motivaciji za pirsanje i tetoviranje te Kratku skalu mračne trijade. Pokazalo se da sudionici s tetovažama, u odnosu na sudionike s pirsingom i bez modifikacije tijela, postižu više rezultate na skali psihopatije. Također, sudionici s obje modifikacije tijela postižu više rezultate na skali psihopatije od sudionika koji imaju pirsing. Sudionici čije se tetovaže nalaze na vidljivijem mjestu na tijelu, postižu više rezultate na skali psihopatije nego sudionici s tetovažama na manje vidljivim dijelovima tijela. Određeni skupovi razloga za pirsing mogu predvidjeti izraženost svake od dimenzija mračne trijade, dok određeni skupovi razloga za tetoviranje mogu predvidjeti izraženost narcističke i psihopatske crte ličnosti. Dobiveni rezultati daju smjernice za daljnja istraživanja te imaju spoznajne i praktične implikacije.

Ključne riječi: modifikacija tijela, tetovaža, pirsing, mračna trijada

Abstract: In the last two decades there has been a large increase in the popularity of body modification, especially piercings and tattoos. That was followed by the increase in research of motivational and psychosocial characteristics of people with body modifications. The aim of this study was to determine differences in the dark triad traits among participants considering the body modification type and visibility of the body modification. Also, we wanted to determine if motivations for obtaining a body modification can predict scores in measures of machiavellianism, narcissism and psychopathy. The study included 833 participants, of whom 490 did not have body modifications, 117 had piercings, 125 had tattoos and 101 participants had both piercings and tattoos. Online questionnaire, which was used in this study, included questions about demographic characteristics of participants, questions about body modification, the Motivation for piercing and tattooing questionnaire and the Short Dark Triad scale. Results showed that tattooed participants scored higher on psychopathy scale, compared to pierced participants and participants without body modifications. Also, psychopathy as a personality trait was more expressed in the group of tattooed participants, compared to the group of pierced participants. Participants with tattoos on visible parts of the body scored higher on psychopathy scale, compared to participant with tattoos on less visible parts of the body. Specific set of motivations for obtaining a piercing can, in some extent, predict scores of each of the Dark Triad personality traits. Also, a specific set of motivations for obtaining a tattoo can, in some extent, predict scores in measures of narcissism and psychopathy. The results of this study have theoretical and practical implications, and guidelines for future research.

Keywords: body modification, tattoo, piercing, Dark Triad

UVOD

Stvaranje pozitivnih i zdravih odnosa s drugim osobama je ono za čime velika većina ljudi žudi i na čemu aktivno radi kroz svoj život. Odnosi nam daju smisao i psihološku dobrobit, ali su također i izvor mnogih velikih životnih frustracija. Kowalski (2001) opisuje upravo tu mračnu stranu odnosa, kao i društveno averzivne crte ličnosti koje su s njom povezane. Veliku pozornost istraživača privukle su tri vrste antisocijalnih crta ličnosti, no koje su još uvijek u granicama „normalne“ ličnosti: makijavelizam, subklinički narcizam i subklinička psihopatija. Interes za njih povećan je kada su spojene u sklop nazvan „mračnom trijadom“ (Paulhus i Williams, 2002), a popularnost im s vremenom sve više raste, pogotovo u posljednjih pet godina (Jonason, Webster, Schmitt, Li i Crysel, 2012). Ovakve devijantne crte ličnosti su nekoć bile povezivane sa modifikacijama tijela, prvenstveno tetovažama i pirsingom, te smatrane obilježjima banda, zatvorenika i određenih subkultura. No, u posljednjih nekoliko desetljeća, tetovaže i pirsing su ušli u *mainstream* kulturu te se procjenjuje da 24% populacije SAD-a ima neku od navedenih modifikacija tijela (Guttman, 2006). Tetovaže i pirsing danas možemo vidjeti na filmskim zvijezdama, sportašima i ljudima srednje klase, no pitanje povezanosti modifikacije tijela i rizičnog te antisocijalnog ponašanja i dalje stoji.

Modifikacija tijela

Modifikacija tijela se odnosi na postupke koji se koriste u svrhu promjene izgleda tijela, a uključuju ukrašavanje, žigosanje, kozmetiku, izradu frizura, bušenje područja na tijelu (pirsing), skarifikaciju (stvaranje ožiljaka) i tetoviranje (Myers, 1992). U zapadanoj kulturi su neke od navedenih modifikacija uobičajene (kozmetika), a neke rijetke (žigosanje), no u posljednja dva desetljeća dolazi do velikog povećanja popularnosti dviju forma modifikacije tijela: tetovaža i pirsing (DeMello, 2000; prema Wohlrab, Stahl i Kappeler, 2007a). Pojedinci navode mnoge različite motivacije za tetoviranje i pirsanje, a najčešće se rade u svrhu uljepšavanja te izražavanja individualnosti (Armstrong, 1991; Greif, Hewitt i Armstrong, 1999; Schildkrout, 2004; Stirn, 2004). Tate i Shelton (2008)

navode da, u odnosu na antropološka, medicinska i sociološka istraživanja, postoji relativno mali broj empirijskih psihologijskih istraživanja koja se bave tetovažama i pirsingom. Takav manjak interesa iznenađuje jer bi se osobe koje trajno obilježe svoje tijelo, i pritom doživljavaju bol i stigmatiziranje, mogle razlikovati u ličnosti, raspoloženju i psihopatološkim dimenzijama od osoba koje se nisu podvrgnule takvom iskustvu. Neke od tih pretpostavki su istraživanjima i potvrđene, no mnogi rezultati su ipak nekonzistentni.

Prema nekim istraživanjima, osobe s modifikacijom tijela su anksioznije i depresivnije od osoba koje modifikacije nemaju (Roberti i Storch, 2005; Nathanson, Paulhus i Williams, 2006), dok druga istraživanja to ne potvrđuju (Stirn, Hinz i Brähler, 2006) ili čak daju suprotne rezultate (Frederick i Bradley, 2000).

Što se tiče osobina ličnosti, tetovirane osobe pokazuju nešto niže rezultate na skalama ugodnosti i savjesnosti, dok osobe sa pirsingom imaju nešto niže rezultate na ugodnosti te više na otvorenosti ka iskustvu (Tate i Shelton, 2008). Iako su Copes i Forsyth (1993) iznijeli podatke o višim rezultatima tetoviranih osoba na ekstraverziji, nijedno kasnije istraživanje nije repliciralo takve podatke ni za tetovirane ni za pirsane osobe (Nathanson i sur., 2006; Wohlrab, Stahl, Rammsayer i Kappeler, 2007b; Tate i Shelton, 2008). Usprkos tome, tetovirane i pirsane osobe ostvaruju više rezultate na mjeri traženja uzbuđenja (Nathanson i sur., 2006; Stirn i sur., 2006; Wohlrab i sur., 2007a).

Iako je nekoliko istraživanja pokazalo izravnu vezu između modifikacija tijela i poremećaja ličnosti (Raspa i Cusack, 1990), samo se istraživanje Nathanson i sur. (2006) bavilo proučavanjem povezanosti mračne trijade i modifikacije tijela na nekliničkom uzorku. Ono je pokazalo da postoji pozitivna korelacija između subkliničke psihopatije i modifikacije tijela. Osim toga, pokazala se i pozitivna povezanost modifikacije tijela s rizičnim i nasilnim ponašanjem, uporabom alkohola i droga, ranijim ulaskom u seksualne odnose i imanjem većeg broj seksualnih partnera (Carroll, Riffenburgh, Roberts i Myhre, 2002; Roberts, Auinger i Ryan, 2004; Roberts i Ryan, 2002; Deschesnes, Fines i Demers, 2006; Heywood i sur., 2012), a sve je to karakteristično za psihopatsku crtu ličnosti.

Mračna trijada

Konstrukti koji sačinjavaju mračnu trijadu su nastali na međusobno drukčije načine i u različito vrijeme. Makijavelizam, psihopatija i narcizam su konstrukti koji se konceptualno razlikuju, no međusobno se i preklapaju (Paulhus i Williams, 2002). U različitim stupnjevima, ove crte ličnosti su društveno zlonamjernog karaktera, a njihovo ponašanje obilježavaju emocionalna hladnoća, dvoličnost, agresivnost i usmjerenost na osobnu dobit. Kako bi se lakše analizirale sličnosti i razlike dimenzija mračne trijade, potrebno je ukratko opisati svaku od navedenih dimenzija.

Makijavelizam

Makijavelizam se odnosi na interpersonalne strategije koje promiču osobni dobitak, prevare, obmane i manipulaciju (Jakobwitz i Egan, 2006). Ova crta ličnosti ime je dobila po talijanskom diplomatu Niccolu Machiavelliju koji je u knjizi „Princ“ (1532/2004; prema Jonason i sur., 2012) opisao glavne strategije pomoću kojih bi novi princ mogao izgraditi i održati političku moć. Strategije su bile jako pragmatične, lišene tradicionalnih društvenih vrlina, a obilježavali su ih oportunistički i obmanljivost. Konstrukt makijavelizma proizlazi iz izjava koje su Christie i Geis (1970; prema Paulhus i Williams, 2002) preuzeli iz „Princa“ i pomoću njih konstruirali mjeru MACH-IV. Njihova istraživanja pokazala su da se osobe, koje se slažu s tim tvrdnjama, ponašaju hladnije i manipulativnije, kako u laboratorijskom, tako i u stvarnom okruženju. U eksperimentalnom okruženju osobe koje su visoko na makijavelizmu redovito su bolje u pregovaranju i formiranju saveza (Christie i Geis, 1970; prema Jakobwitz i Egan, 2006) te u preuzimanju uloge vođe, nego što su to osobe koje su nisko na mjeri makijavelizma (Cherulnik, Way, Ames i Hutto, 1981). Budući da će osobe visoke na makijavelizmu iskorištavati druge te će za njih brinuti manje nego za svoju osobnu dobit, makijavelizam je u negativnoj korelaciji s empatijom (Barnett i Thompson, 1985).

Makijavelističku crtu ličnosti karakteriziraju strategije usmjerene na vlastitu dobit, a sastoje se od tri glavne komponente: cinizma, manipulativnosti i načina razmišljanja prema kojem cilj opravdava sredstvo (Gunnthorsdottir, McCabe i Smith, 2002). U podlozi

ponašanja osoba koje imaju izraženu ovu crtu ličnosti su usredotočenost na dugoročne ciljeve, planiranje i priprema, kontrola impulzivnosti, situacijska adaptacija (korištenje iskrenosti, ali i nemilosrdnosti, ovisno radi li se o dugoročnim, odnosno kratkoročnim ciljevima), stvaranje saveza te kreiranje optimalne reputacije (minimaliziranjem sukoba) (Jones i Paulhus, 2011).

Narcizam

Konstrukt subkličkog ili „normalnog“ narcizma proizlazi iz pokušaja Raskina i Halla (1979) da opišu subkličku verziju poremećaja ličnosti definiranog u DSM-u. Facete koje su zadržane iz klinički definiranog sindroma uključuju osjećaj grandioznosti, imanja prava na nešto, dominacije i superiornosti. Uspješno stvaranje subkličkog konstrukta iz kliničkog je potvrđen i snažno podržan brojnom istraživačkom literaturom (Morf i Rhodewalt, 2001).

Osobe koje imaju izraženu ovu crtu ličnosti ne samo da se osjećaju dobro u vezi sebe – oni osjećaju da su prirodno bolji i da više zaslužuju poštovanje i divljenje drugih. Odnedavno su istraživači počeli razlikovati različite vrste narcizma, kao što su *grandiozni* narcizam (osobe koje se prave važnima i privlače pažnju na sebe) i *ranjiv* ili *osjetljiv* narcizam (osobe čija je slika o sebi povezana s vanjskom povratnom informacijom) (Miller i sur., 2010; Zeigler-Hill, Clark i Pickard, 2008).

Raskin i Hall (1979) su razvili NPI, skalu koja se i danas često koristi u svrhu procjene narcizma. NPI mjeri uporno traženje pažnje, ekstremnu umišljenost, pretjeranu usmjerenost na sebe i iskorištavanje u interpersonalnim odnosima (Millon i Davis, 1996; prema Jakobwitz i Egan, 2006).

Psihopatija

Od navedenih crta ličnosti, adaptacija psihopatije u subkličku sferu je najrecentija (Hare, 1985; Lilienfeld i Andrews, 1996). Psihopatiju karakterizira skup antisocijalnih ponašanja i emocija, uključujući površni afekt, nedostatak grižnje savjesti, straha i

empatije; egocentričnost, iskorištavanje drugih, manipuliranje, impulzivnost, agresivnost i kriminalnost (Cleckley, 1964; Hare, 1993; sve prema Jonason i sur., 2012).

Razlikujemo dva faktora psihopatije. Prvi faktor, koji se još naziva primarnom ili instrumentalnom psihopatijom, odražava bezosjećajnost, nisku empatiju i interpersonalnu hladnoću (Jonason i sur., 2012). Osobe visoke na ovom faktoru se često naziva i „emocionalno stabilnim“ psihopatima. Drugi faktor je sekundarna ili hostilna/reaktivna psihopatija, a karakteriziraju ga antisocijalni životni stil i ponašanja koja uključuju manipuliranje. Potrebno je spomenuti da istraživači trenutno predlažu tri facete koje opisuju srž psihopatije – arogantan i obmanjiv interpersonalni stil, manjak afektivnog doživljavanja, te impulzivan i neodgovoran stil ponašanja (Cooke i Michie, 2001).

Većina istraživanja koja se bave psihopatijom su provedena na forenzičkoj populaciji, tj. na zatvorenicima i prijestupnicima koji imaju psihički poremećaj. Međutim, pod stalnim nadzorom ili u pritvoru nisu sve osobe koje imaju primarnu ili sekundarnu psihopatiju pa se zbog toga u literaturi postepeno povećavao broj istraživanja koja su se bavila proučavanjem psihopatskih osobina i u općoj populaciji (Board i Fritzon, 2005; Ross, Lutz, i Bailley, 2004). Ako je psihopatija osobina ličnosti, ona bi trebala biti vidljiva i kod neprijestupnika, a mogla bi čak nositi i neku vrstu društvene prednosti (Levenson, 1992).

Prema evolucijskoj teoriji Gilberta (2006), svaki pojedinac mora prepoznati svoju vrstu i pripadnost grupi, mora biti motiviran za uspostavu seksualne veze, mora se boriti za resurse unutar svoje grupe, braniti sebe i svoje resurse, formirati i održavati kooperativne odnose s drugim ljudima. Kako bi osoba u potpunosti preuzela svaku od navedenih uloga, potrebno je koristiti motivacijske, kognitivne i ostale usmjeravajuće sustave koji su osjetljivi na promjene ponašanja ostalih osoba uključenih u odnos. Ti sustavi se nazivaju socijalnim mentalitetima, a koordiniraju različite elemente kognicija, emocija i ponašanja na načine koji su važni za ostvarivanje ciljeva. Ciljevi se odnose na pružanje brige, traženje brige, kooperativno, kompetitivno i seksualno ponašanje, a promatraju se u svjetlu doživljavanja samog sebe, ali i druge osobe koja je uključena u socijalnu situaciju. Kako će pojedinac reagirati u socijalnoj interakciji ovisi i o tome osjeća li se zbog druge osobe sigurno ili pak osjeća prijetnju. Prema ovoj teoriji, osobe koje imaju izraženu neku od

dimenzija mračne trijade, osjetljive su na prijetnje svojem socijalnom statusu zbog čega stvaraju sliku vlastite dominantnosti. Kako bi održali taj status, ponašaju se neprijateljski te su manje uključene u pružanje brige, kompetitivne su i nekooperativne. Općenito ih karakterizira smanjeni internalizirani kapacitet za prosocijalna ponašanja (npr. briga i empatija) zbog čega i stvaraju loše odnose s drugim osobama.

Uzevši sve u obzir, primijetiti se mogu neke sličnosti u ponašanjima i osobinama između dimenzija mračne trijade i tjelesno modificiranih osoba, koje ih mogu učiniti devijantnim i antisocijalnim, no one u istraživanjima nisu dovoljno proučene. Budući da je postotak ljudi koji se odlučuju na tjelesne modifikacije u stalnom porastu, a u isto vrijeme je u svijetu, te pogotovo u Hrvatskoj, primjetan nedostatak istraživanja o povezanosti mračne trijade i modifikacija tijela, smatramo kako je ova tematika vrijedna pažnje i daljnjeg istraživanja. Otkrivanje prirode povezanosti mračne trijade i modifikacija ličnosti bi moglo imati spoznajne i praktične implikacije, kako u nekliničkom, tako i u kliničkom okruženju.

Zbog navedenih razloga, u ovom istraživanju smo odlučili ispitati razlike u dimenzijama mračne trijade između sudionika s obzirom na vrstu modifikacije tijela i stupanj vidljivost modifikacije, te može li se na osnovu poznavanja razloga za modificiranje tijela predvidjeti izraženost dimenzija mračne trijade.

CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Cilj

Cilj ovog istraživanja je ispitati razlike u dimenzijama mračne trijade između skupina s obzirom na modifikacije tijela te utvrditi može li se na temelju poznavanja razloga za tetoviranje/pirsanje predvidjeti izraženost dimenzija mračne trijade.

Problemi

1. Ispitati razlike u izraženosti dimenzija mračne trijade između skupina sudionika s obzirom na:
  - a. vrstu modifikacije tijela (bez modifikacije, tetovaža, pirsing, i tetovaža i pirsing)
  - b. stupanj vidljivosti dijela tijela na kojem se modifikacija nalazi (manje vidljivo i više vidljivo)
2. Ispitati mogućnost predviđanja izraženosti dimenzija mračne trijade na osnovu poznavanja razloga za tetoviranje i pirsanje.

Hipoteze

Radi vrlo malog broja istraživanja na temu povezanosti modifikacije tijela i mračne trijade, polazimo od nul-hipoteza, odnosno očekivanja da se skupine različite vrste i vidljivosti tjelesnih modifikacija međusobno neće razlikovati. Stoga hipoteze za prva dva problema glase:

H₁: Skupine sudionika s različitim modifikacijama tijela međusobno se neće razlikovati u izraženosti makijavelizma, narcizma i psihopatije.

H₂: Skupine sudionika s različitim stupnjevima vidljivosti modifikacija tijela međusobno se neće razlikovati u izraženosti makijavelizma, narcizma i psihopatije.

Poznavajući prirodu konstrukata uključenih u mračnu trijadu, moguće je pretpostaviti da će na temelju razloga za pirsanje/tetoviranje biti moguće predvidjeti izraženost narcizma i psihopatije, ali ne i makijavelizma.

H₃: Na temelju poznavanja razloga za pirsanje/tetoviranje moguća je predikcija izraženosti narcizma i psihopatije, ali ne i makijavelizma.

METODOLOGIJA

Sudionici istraživanja

Istraživanje je provedeno na uzorku od 1027 osoba. Iz istraživanja su izuzeti rezultati maloljetnih sudionika i onih sudionika koji nisu ispunili cijeli upitnik. U konačnu obradu je ušlo 833 sudionika. Sudionici koji su isključeni iz analiza ne razlikuju se od ostalih sudionika u spolu ($\chi^2 (1, 960) = 0.969; p > .05$), stupnju obrazovanja ($\chi^2 (3, 960) = 4.822; p > .05$), trenutnom radnom statusu ($\chi^2 (3, 960) = 7.524; p > .05$) i veličini mjesta iz kojeg dolaze ($\chi^2 (3, 960) = 1.809; p > .05$). Dob sudionika se kreće od 18 do 44 godine, a prosječna dob je 25.5 ($SD = 5.06$).

Tablica 1
Sociodemografska obilježja uzorka (N=833)

varijable	Kategorije	ukupno (%)
spol	M	30.7
	Ž	69.3
stupanj obrazovanja	osnovna škola	0.6
	srednja škola	34.8
	viša škola ili preddipl. studij	59.4
	magisterij i/ili doktorat	5.2
trenutni radni status	zaposleni	28.9
	nezaposleni	15.8
	studenti	53.8
	učenici	1.4
veličina mjesta iz kojeg dolaze	manje od 2000 stanovnika	9.6
	2 000-10 000 stanovnika	19.4
	10 000-100 000 stanovnika	32.5
	više od 100 000 stanovnika	38.4

Iz tablice 1 se može vidjeti da većinu uzorka čine ispitanici ženskog spola. Najviše je sudionika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studij, a njih slijede sudionici sa završenom srednjom školom. Nešto više od polovice uzorka čine studenti, a najviše sudionika dolazi iz mjesta s više od 100 000 stanovnika.

Od ukupnog uzorka kojeg čini 833 sudionika, njih 117 (14%) ima pirsinge, 125 (15%) ima tetovaže, 101 (12.1%) ima i pirsing i tetovažu, dok njih 490 (58.8%) nema nikakvih modifikacija tijela.

Postupak

Istraživanje je provedeno putem online upitnika u siječnju 2013. godine, a trajalo je dva tjedna. Online upitnik je sadržavao pitanja o demografskim karakteristikama ispitanika, uporabi psihoaktivnih sredstava, tjelesnim modifikacijama sudionika, Upitnik o motivaciji za tetoviranje/pirsanje (Tiggemann i Golder, 2006), Skalu traženja uzbuđenja (SSS-V; Zuckerman, Eysenck i Eysenck, 1978; prema Zuckerman, 2007), Kratka skala mračne trijade (SD3; Jones i Paulhus, 2012) i Skalu depresivnosti, anksioznosti i stresa (DASS-21; Lovibond i Lovibond, 1995; prema Szabo, 2010). Online upitnik je u programu *Limesurvey* konstruiran u svrhu većeg istraživanja, a za potrebe ovog rada koristili su se samo neki od navedenih upitnika. Internet adresa, koja vodi do online upitnika, je bila postavljena na različite forume i stranice socijalnih mreža, a bila je i poslana putem elektroničke pošte, uz zamolbu da se proslijedi drugim potencijalnim sudionicima.

Sudionicima je na naslovnoj stranici upitnika objašnjeno kako se radi o istraživanju u sklopu diplomskog rada pri Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu čiji je cilj provjera povezanosti nekih ponašanja i osobina ličnosti. Naglašeno je da je ispitivanje anonimno i da će se podaci koristiti isključivo u istraživačke svrhe.

Instrumenti

Demografski upitnik

Demografski upitnik je sadržavao opća pitanja pomoću kojih su prikupljeni podaci o spolu, dobi, stupnju obrazovanja, trenutnom radnom statusu i mjestu stanovanja sudionika.

Tjelesne modifikacije

Sudionike se pitalo imaju li pirsing/pirsinge, a ako je odgovor bio potvrđan, postavljena su pitanja o dobi prvog pirsinga i o njihovim budućim planovima koji se tiču stavljanja novih pirsinga. Isto se pitalo i sudionike koji su odgovorili da imaju tetovažu/tetovaže. Osobe koje imaju i pirsing i tetovažu su posebno odgovarali za svaku od navedenih modifikacija tijela. Također, sudionici su dali informacije o tome na kojim dijelovima tijela imaju pirsinge, odnosno tetovaže.

Razlozi za pirsanje i tetoviranje

Sudionici koji imaju modifikaciju tijela su ispunjavali Upitnik o motivaciji za pirsanje/tetoviranje (Tiggemann i Golder, 2006), ovisno o tome koju vrstu modifikacije imaju. Ispitanici s obje vrste modifikacija su ispunili dva upitnika, jedan za pirsing, a drugi za tetovaže. Oba upitnika se sastoje od 19 jednakih razloga za pirsing ili tetoviranje, s time da Upitnik o motivaciji za pirsanje sadrži i jednu dodatnu česticu („Kako bih pojačao/pojačala seksualni užitak“). Sudionici su na skali od 1 do 5 (1 – *potpuno nevažan razlog*, 5 – *vrlo važan razlog*) označili koliko je svaki od razloga bio važan kod njihove odluke za pirsanje, odnosno tetoviranje. Upitnik je prije samog korištenja preveden s engleskog na hrvatski jezik te ponovno s hrvatskog na engleski jezik. Pomoću informacija koje smo dobili usporedbom dvaju upitnika, provedene su neke preinake na hrvatskoj verziji. Na kraju je nekoliko nezavisnih promatrača provjerilo upitnik i ocijenilo ga razumljivim i smislenim.

Mračna trijada

Kratka skala mračne trijade (SD3, Jones i Paulhus, 2012) je instrument koji mjeri izraženost dimenzija mračne trijade. Skala sadrži 3 subskele – makijavelizam, narcizam i psihopatiju. Narcizam i psihopatija sadrže svaka po 9 čestica, dok makijavelizam sadrži 10 čestica što znači da se upitnik sastoji od ukupno 28 čestica. Zadatak ispitanika je da na skali od 1 do 5 (1 – *uopće se ne slažem*, 5 – *u potpunosti se slažem*) procijene koliko se slažu sa pojedinom česticom u upitniku. Rezultat svake subskele dobiva se izračunom prosječne vrijednosti rezultata na česticama unutar svake od subskala. Pouzdanost subskala

iznosi: makijavelizam $\alpha = .73$, narcizam $\alpha = .77$, psihopatija $\alpha = .80$ (Jones i Paulhus, 2012). U ovom istraživanju koeficijenti unutarnje konzistencije upućuju na prihvatljive pouzdanosti subskala, a iznose: makijavelizam $\alpha = .78$, narcizam $\alpha = .65$, psihopatija $\alpha = .71$.

REZULTATI

Zastupljenost modifikacija tijela

Najveći broj pirsanih sudionika je prvi pirsing napravio sa 16 (12.8%) ili 18 godina (17.4%). Najviše je osoba koje imaju jedan pirsing (38.5%), dva pirsinga (24.8%) i tri pirsinga (12.4%). Mišljenja sudionika o planovima za nove pirsinge su podijeljena pa tako 36.2% njih planira napraviti još pirsinga, 26.6% ne planira, a 37.2% još nisu sigurni. Velika većina pirsanih sudionika pirsing nose na vidljivijem dijelu tijela (92.2%), najviše na ušima, a slijede ih pirsinzi na nosu, jeziku i usni.

Najviše tetoviranih sudionika je prvu tetovažu napravilo s 18 (19%) ili 19 godina (13.7%). Većina ima jednu tetovažu (51.3%), a slijede ih oni s dvije (19.9%) i tri tetovaže (12.8%). Velika većina, njih čak 79.2%, planira napraviti još tetovaža u budućnosti, 7.1% ne planira, a 13.7% ne zna. Nešto više od polovice tetoviranih sudionika ima tetovažu na vidljivijem dijelu tijela (55.1%). Tetovaže se najčešće nalaze na području gornjeg dijela leđa, podlaktice i nadlaktice.

Razlike u dimenzijama mračne trijade između skupina sudionika s obzirom na modifikacije tijela

Prije analiza vezanih uz mračnu trijadu, potrebno je prikazati u kakvim su korelacijama subskale mračne trijade. Rezultati prikazani u tablici 2 potvrđuju prijašnja istraživanja te pokazuju da su dimenzije mračne trijade u blagim do umjerenim pozitivnim interkorelacijama.

Tablica 2
Interkorelacije subskala mračne trijade

	makijavelizam	Narcizam	Psihopatija
makijavelizam	-	.186**	.504**
narcizam		-	.294**
psihopatija			-

Napomena: ** $p < .01$

Kako bi se utvrdilo postoje li razlike u izraženosti dimenzija mračne trijade između skupina sudionika s obzirom na modifikacije tijela, provedene su tri jednostavne analize varijance (ANOVA), po jedna za svaku od dimenzija, a pomoću Scheffe post hoc testa su provjerene razlike između pojedinih grupa.

Tablica 3
Razlike u izraženosti dimenzija mračne trijade s obzirom na modifikacije tijela (N=833)

skala	modifikacije tijela								F	p
	bez modifikacija (n = 490)		pirsing (n = 117)		tetovaža (n = 125)		pirsing i tetovaža (n = 101)			
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD		
makijavelizam	3.04	0.614	2.96	0.596	3.00	0.652	2.98	0.600	0.677	.566
narcizam	2.72	0.532	2.73	0.552	2.81	0.611	2.74	0.530	0.937	.422
psihopatija	2.15	0.572	2.02	0.519	2.34	0.621	2.29	0.540	8.004	.000***

Napomena: *** $p < .001$

Rezultati iz tablice 3 pokazuju kako se skupine sudionika, s obzirom na tjelesne modifikacije, statistički značajno razlikuju samo na skali psihopatije, dok na skalama makijavelizma i narcizma razlike među grupama nema. Scheffe post hoc test je pokazao da tetovirani sudionici, u odnosu na pirsane sudionike i sudionike bez modifikacije tijela, postižu više rezultate na skali psihopatije. Osim toga, sudionici koji imaju i pirsinge i tetovaže postižu više rezultate na skali psihopatije nego pirsani sudionici. Provjerena je veličina efekta za dobivene razlike među skupinama. Ona iznosi $\eta^2 = 0.028$ i upućuje na male razlike među grupama.

Ispitane su i razlike u izraženosti dimenzija mračne trijade ovisno o tome koliko su modifikacije tijela vidljive (više vidljivo = modifikacije vidljive kad je osoba u kratkim rukavima (vidljiva podlaktica) i kratkim nogavicama (vidljiva potkoljenica); manje vidljivo = modifikacije vidljive kad je osoba gola, u kupaćem kostimu ili otkrivenih nadlaktica/natkoljenica). Analiza je pokazala da skupina sudionika s tetovažama na vidljivijim dijelovima tijela ostvaruje više rezultate na skali psihopatije nego oni s tetovažama na manje vidljivim mjestima ($t(223) = -2.093$; $p < .05$). Pomoću Cohenovog d indeksa smo provjerili veličinu efekta za dobivene razlike među skupinama. On iznosi

$d=0.28$ i upućuje na male razlike u izraženosti psihopatije između skupina s manje vidljivim i više vidljivim tetovažama. U skupini pirsanih sudionika se nije pokazala nikakva razlika vezana za vidljivost pirsava.

Predviđanje dimenzija mračne trijade na temelju razloga za pirsanje/tetoviranje

Drugi problem istraživanja je bio ispitati mogućnost predviđanja izraženosti pojedine dimenzije mračne trijade na temelju poznavanja razloga za modifikaciju tijela.

Kao što je već navedeno, u istraživanje su bile uključene tri skupine s modifikacijama tijela: pirsani, tetovirani i s obje modifikacije. Na skupini sudionika s obje modifikacije je provjereno u kakvoj je vezi svaki pojedini razlog iz upitnika o pirsanju s njegovim parom iz upitnika o tetoviranju. Pokazalo se da su sve korelacije statistički značajne i pozitivne, a u velikoj većini su označavale srednju ili visoku povezanost. To bi moglo značiti da je ova skupina sudionika za pirsanje bila motivirana istim razlozima kao i za tetoviranje. Provedena analiza nam je omogućila da ovu grupu ispitanika uključimo u daljnje analize koje su vršene na zasebnim skupinama osoba koje imaju samo pirsing i samo tetovaže.

Multipla regresijska analiza korištena je kako bi se utvrdilo mogu li razlozi za pirsanje/tetoviranje predvidjeti rezultate na skalama dimenzija mračne trijade. Iako je u regresijskoj analizi korišten velik broj prediktora (19 razloga za tetoviranje, odnosno 20 za pirsanje), to je bilo opravdano zbog dovoljno velikog broja ispitanika u obje skupine. Time je zadovoljen nešto blaži kriterij omjera broja ispitanika i broja prediktora koji u ovim slučajevima iznosi 10:1. Ukupno je provedeno šest regresijskih analiza – po jedna za svaku dimenziju na skupini pirsanih, odnosno na skupini tetoviranih. U tablicama 4. i 5. su prikazani samo oni razlozi koji su se pokazali prediktivnima za barem jednu dimenziju. Cjelokupan popis razloga nalazi se u Prilozima 1 i 2. Prilozi 3 i 4 prikazuju interkorelacije prediktora (važnosti razloga za pirsanje, odnosno tetoviranje) kao i njihove korelacije s kriterijima (dimenzijama mračne trijade).

Tablica 4

Rezultati regresijskih analiza provedenih s razlozima za pirsanje kao prediktorima i dimenzijama mračne trijade kao kriterijem ($N=218$)

Razlozi	makijavelizam (β)	narcizam (β)	psihopatija (β)
Kako bih se istaknuo/la u mnoštvu.	.054	.346***	.102
Kako bih bio/la poseban/na.	-.036	-.005	-.230*
Kako bih pojačao/la seksualni užitak.	.115	.208**	.213**
Kako bih se bolje osjećao/la u vlastitoj koži.	.234**	-.153	.164
Kako bih izgledao/la opako.	.220*	.079	.088
R^2	.147	.164	.158
$F(20,217)$	1.694*	1.929*	1.854*

Napomena: * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Iz tablice 4 se vidi skup onih razloga za pirsanje (izdvojenih od početnih 20) koji predviđaju rezultate na skalama makijavelizma, narcizma i psihopatije. Razlozi „Kako bih se bolje osjećao/la u vlastitoj koži“ i „Kako bih izgledao/la opako“ objašnjavaju 14.7% varijance rezultata na skali makijavelizma. 16.4% varijance rezultata na skali narcizma je objašnjeno prediktorima „Kako bih se istaknuo/la u mnoštvu“ i „Kako bih pojačao/la seksualni užitak“, dok je 15.8% varijance rezultata na skali psihopatije objašnjeno prediktorima „Kako bih bio/la poseban/na“ i „Kako bih pojačao/la seksualni užitak“.

Tablica 5
Rezultati regresijskih analiza provedenih s razlozima za tetoviranje kao prediktorima i dimenzijama mračne trijade kao kriterijima ($N=226$)

Razlozi	makijavelizam (β)	narcizam (β)	psihopatija (β)
Kako bih izgledao/la privlačnije.	-.031	.303**	.213*
Kako bih imao/la osjećaj kontrole nad svojim tijelom.	-.067	-.242**	-.015
Kako bih iskazao/la svoju kreativnost.	.086	.170*	.002
Kako bih iskazao/la pripadanje određenoj skupini.	.046	.167*	.163*
Jer volim riskirati.	.052	.099	.209**
R^2	.109	.199	.136
$F(19,225)$	1.33	2.695***	1.711*

Napomena: * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Tablica 5 pokazuje skup onih razloga za tetoviranje (izdvojenih od početnih 19) koji predviđaju rezultate na subskalama mračne trijade. Prediktori „Kako bih izgledao/la privlačnije“, „Kako bih imao/la osjećaj kontrole nad svojim tijelom“, „Kako bih iskazao/la svoju kreativnost“ i „Kako bih iskazao/la pripadanje određenoj skupini“ objašnjavaju 19.9% varijance rezultata na skali narcizma, dok je 13.6% varijance rezultata na skali psihopatije objašnjeno prediktorima „Kako bih izgledao/la privlačnije“, „Kako bih iskazao/la pripadanje određenoj skupini“ i „Jer volim riskirati“. Nijedan skup prediktora ne predviđa rezultate na skali makijavelizma.

RASPRAVA

Modifikacije tijela, koje su definirane kao namjerna promjena fizičkog izgleda, pogotovo pirsing i tetovaže, postaju sve prihvatljivije u Zapadnom društvu, no još se uvijek vežu uz društveno devijantna ponašanja. Provedbom ovog istraživanja željeli smo utvrditi neke od načina na koje su modifikacije tijela povezane s dimenzijama mračne trijade. Pirsanje je bušenje područja na tijelu u svrhu stvaranja mjesta za nošenje nakita, a u našem uzorku 14% sudionika ima pirsing. Tetoviranje je trajno nanošenje obojenog pigmenta u kožu kako bi se stvorio neizbrisiv dekorativni dizajn, te je u našem uzorku 15% sudionika tetovirano. Od ukupnog broja sudionika, njih 12.1% ima i pirsing i tetovažu.

Prvi istraživački problem proizašao je iz istraživanja Nathanson i sur. (2006) koji su se dosad jedini bavili vezom između mračne trijade i modifikacija tijela na nekliničkom uzorku. Njihovi rezultati su pokazali da je subklinička psihopatija značajan prediktor modifikacije tijela. Prema tome je problem našeg istraživanja bio ispitati razlike u dimenzijama mračne trijade između skupina sudionika s obzirom na vrstu modifikacije tijela. Dobiveni rezultati pokazuju da su psihopatske crte ličnosti izraženije kod skupine sudionika koji imaju tetovaže, u odnosu na skupine sudionika s pirsingom ili bez ikakve modifikacije tijela. Ovi rezultati su u skladu s rezultatima istraživanja provedenih na forenzičkim (Manuel i Retzlaff, 2002) i kliničkim uzorcima (Raspa i Cusack, 1990) koji su pokazali povezanost tetovaža i poremećaja ličnosti, uključujući psihopatiju. McKerracher i Watson (1969) su došli do zaključka kako su tetovaže kod zatvorenika periferni indikator primarne psihopatije. Osim skupine tetoviranih sudionika, zanimljivi su i rezultati dobiveni na ostalim skupinama u našem istraživanju. Pirsani sudionici ni na jednoj od crta ličnosti mračne trijade nisu postigli više rezultate od sudionika bez modifikacije tijela. Zbog toga je jasno da između pirsanih i tetoviranih osoba postoje razlike u ličnosti, što daje podršku istraživačima koji naglašavaju da se ove dvije vrste modifikacije tijela moraju istraživati odvojeno. U istraživanju je primijećena još jedna razlika između skupina – osobe koje imaju obje modifikacije, u odnosu na one koji imaju samo pirsing, ostvaruju više rezultate na skali psihopatije. Također, skupina tetoviranih i skupina s obje modifikacije se ne razlikuju u izraženosti psihopatije. To nam daje dodatnu potvrdu razlike između tetoviranih

i pirsanih osoba. Pri zaključivanju na temelju ovih rezultata treba biti oprezan - ovdje se radi o nekliničkom uzorku pa imanje tetovaža ne mora značiti prisustvo psihopatologije, no može upućivati na neke karakteristike psihopatske crte ličnosti koje mogu povećati ranjivost za razvoj eksternalizirane psihopatologije (antisocijalna ponašanja i ovisnosti) (Viding, 2004; Blonigen i sur., 2005; Larsson i sur., 2007).

Istraživanjem je pokazano da će psihopatija biti izraženija kod skupine sudionika koji imaju tetovažu na više vidljivom dijelu tijela, u odnosu na skupinu koja tetovaže ima na manje vidljivom dijelu tijela. Koliko je poznato, ovim se istraživačkim problemom na nekliničkim uzorku istraživači dosad nisu bavili, no dobiveni rezultati potvrđuju nalaze istraživanja koja su provedena na forenzičkoj populaciji, iako ne u potpunosti. Istraživanje Birminghama, Masona i Grubina (1999) je pokazalo da su zatvorenici s vidljivijim tetovažama češće povezani s kriminalnosti te češće imaju povijest nasilnog ponašanja i zloupotrebe alkohola i droga. Njihovi prekršaji su procijenjeni nepromišljenijima i nasilnijima. Usto, vidljivije tetovaže su povezane s većim brojem prekršaja unutar kaznionice i višom stopom recidivizma (Rozycki, 2007). Navedena istraživanja nisu bila usmjerena na utvrđivanje veze između vidljivost tetovaža i poremećaja ličnosti, no ponašanja koja su pokazali zatvorenici s vidljivijim tetovažama upućuju na postupke karakteristične za psihopatske crte ličnosti. Postavlja se pitanje svrhe vidljivih tetovaža za osobe koje imaju izražene psihopatske crte ličnosti. Nathanson i sur. (2006) smatraju da se psihopati najčešće tetoviraju kako bi izgledali zastrašujuće. Nije teško zamisliti da za prosječnu osobu zastrašujuć može biti prizor tetovaže na glavi, licu ili vratu – na mjestima koja su vidljiva uvijek i svima.

Dosadašnja istraživanja su pokazala da motivacija za pirsanja i tetoviranja nije vezana samo za izgled, već i za izražavanje vlastite osobnosti kroz navedene modifikacije tijela (Tiggemann i Hopkins, 2011). Stoga smo htjeli ispitati prediktivni značaj razloga za modifikaciju tijela u izraženosti makijavelizma, narcizma i psihopatije. Razlozi za tetoviranje su se pokazali prediktivnima u izraženosti narcizma i psihopatije, dok su se razlozi za pirsanje pokazali prediktivnima u izraženosti makijavelizma, narcizma i psihopatije.

Skup razloga za pirsanje objašnjava 14.7% varijance rezultata na skali makijavelizma, a značajnim prediktorima su se pokazali razlozi „Kako bih izgledao/la opako“ i „Kako bih se bolje osjećao/la u vlastitoj koži“.

Skup razloga za pirsanje objašnjava 16.4% varijance rezultata na skali narcizma, a značajnim prediktorima su se pokazali „Kako bih se istaknuo/la u mnoštvu“ i „Kako bih pojačao/la seksualni užitak“.

Skup razloga za pirsanje objašnjava 15.8% varijance rezultata na skali psihopatije. Razlozi „Kako bih bio/la poseban/na“ i „Kako bih pojačao/la seksualni užitak“ su pokazali prediktivne vrijednosti.

Skup razloga za tetoviranje objašnjava 19.9% varijance rezultata na skali narcizma. Prediktivne vrijednosti su pokazali razlozi „Kako bih izgledao/la privlačnije“, „Kako bih iskazao/la svoju kreativnost“, „Kako bih iskazao/la pripadanje određenoj grupi“ i „Kako bih imao/la osjećaj kontrole nad svojim tijelom“ koji ima negativnu prediktivnu vrijednost.

Skup razloga za tetoviranje objašnjava 13.6% varijance rezultata na skali psihopatije. Razlozi „Jer volim riskirati“, „Kako bih izgledao/la privlačnije“ i „Kako bih pripadao/la određenoj skupini“ su pokazali prediktivne vrijednosti.

Kao što se vidi iz navedenih rezultata, skupovi prediktora koji predviđaju izraženost narcizma se sastoje od razloga za pirsanje/tetoviranje koji se dobro uklapaju u opis nekih karakteristika narcističke ličnosti, kao što su želja za istaknutošću u mnoštvu te privlačan izgled. Skup prediktora koji predviđaju izraženost psihopatije nešto manje jasno opisuju psihopatske crte ličnosti, no izdvajaju se razlozi o želji za privlačnijim izgledom (u smislu površnog šarma) i potrebi za rizikom koji su dio psihopatske strukture ličnosti. Izraženost makijavelizma je predviđena samo skupom razloga za pirsanje, koji ovu crtu ličnosti ne opisuju na jasan način, no mogu biti od koristi za buduća istraživanja čiji bi cilj bio jasnije i detaljnije definiranje makijavelizma.

Osim toga, dobiveni rezultati se mogu dobro uklopiti u Gilbertovo evolucionističko shvaćanje interpersonalnih odnosa. Osobe koje imaju motiv za dominacijom moraju svojoj okolini to i pokazati. Na taj način od nje dobivaju povratnu informaciju o vlastitoj dominantnosti i time održavaju željeni status. Rezultati ovog istraživanja su pokazali da je modifikacija tijela, prije svega tetoviranje, jedan od načina na koji se dominantnost može

ostvariti. Tome u prilog govori i nalaz o izraženijoj psihopatiji u onih pojedinaca koji imaju tetovaže na vidljivijim dijelovima tijela. Motivacija za ostvarivanje dominantnosti se može vidjeti i kroz razloge za modifikaciju tijela, kao što je npr. razlog „Kako bih izgledao opako“ kod pirsanih osoba i razlog „Kako bih se istaknuo u mnoštvu“ kod tetoviranih osoba.

Praktične i kliničke implikacije ovog istraživanja proizlaze iz spoznaje da pojedinci s tetovažama imaju izraženiju psihopatsku crtu ličnosti, pogotovo ako se njihove tetovaže nalaze na vidljivim mjestima na tijelu. Također, dimenzije mračne trijade se, u određenom stupnju, mogu očitovati kroz razloge za pirsanje i/ili tetoviranje. Budući da modifikiranje tijela najčešće počinje u adolescenciji, a to je životno razdoblje ujedno i ključno u prevenciji rizičnih ponašanja, među tetoviranim i pirsanim adolescentima je potrebno prepoznati one koji bi mogli ugroziti svoju sigurnost i razvoj. Kako je broj osoba s modifikacijama tijela u stalnom porastu, bitno je da školski i klinički psiholozi te psihijatri znaju razlikovati značajne modifikacije od beznačajnih. Zbog toga se preporučuje da u klinički intervju uvrste i pitanja o posjedovanju modifikacija tijela, o područjima tijela na kojima se nalaze te o razlozima tetoviranja i/ili pirsanja. Ova pitanja bi mogla pomoći u odabiru baterije psihodijagnostičkih instrumenata koja bi bila usmjerena na utvrđivanje izraženosti simptoma, odnosno ranjivosti za razvoj poremećaja ličnosti.

Metodološki nedostaci i preporuke za daljnja istraživanja

Provedeno istraživanje ima nedostataka o kojima treba voditi računa pri interpretaciji rezultata. Istraživanje je provedeno online, što je povećalo dostupnost sudionika s modifikacijama tijela, no isto tako je oslabilo stupanj kontrole nad uvjetima provođenja ispitivanja. Upitnik je bio dostupan na socijalnim mrežama, forumima, a slan je i putem elektroničke pošte, zbog čega je obuhvatio specifičan uzorak korisnika interneta koji su bili motivirani za ispunjavanje upitnika do kraja. Osim toga, u uzorku prevladavaju

ženski spol (69.3%) i mlađi odrasli ($M=25.5$), a 41.2% ispitanika ima neku vrstu modifikacije tijela, što je više nego u istraživanjima koja prisustvo modifikacija procjenjuju na oko 25% ukupne populacije. Zbog ovih razloga treba biti oprezan pri generalizaciji dobivenih rezultata.

Neki istraživači (Tiggemann i Hopkins, 2011) kategoriju pirsinga dijele na pirsanje ušiju, koje se smatra društveno prihvatljivijim, te pirsanje drugih dijelova tijela. U ovom istraživanju navedena podjela nije napravljena, iako je 31.65% imalo pirsing samo na uhu, što je moglo utjecati na rezultate skupine pirsanih.

Upitnik o motivaciji za pirsanje i tetoviranje (Tiggemann i Golder, 2006) obuhvaća velik broj raznih razloga modifikaciju tijela, no moguće je da nisu obuhvaćeni svi mogući razlozi, kao npr. ovisnost o novim modifikacijama ili uživanje u boli koja se pojavljuje kao rezultat modifikacije (Wohlrab i sur., 2007a).

Sudionici ovog istraživanja nisu bili pitani jesu li modifikacije tijela napravili impulzivno ili nakon duljeg perioda planiranja. To pitanje bi moglo biti značajno jer je poznato da osobe s izraženom psihopatskom crtom ličnosti karakterizira impulzivnost pri donošenju odluka. Također, jedan od nedostataka istraživanja se tiče određivanja vidljivosti modifikacije tijela. Budući da sa sudionicima nismo bili u izravnom kontaktu, stupanj vidljivost je određen prema dijelu tijela na kojem se modifikacija nalazi. Bolje rješenje bi bilo pitati sudionika da sami odrede vidljivost jer ona ovisi o više stvari – neki sudionici možda namjerno skrivaju modifikacije tijela koje bi se inače smatrale lako vidljivima. Isto tako, u obzir bi trebalo uzeti i spol jer razlike u načinu odijevanja muškaraca i žena utječu na otkrivenost različitih dijelova tijela.

U budućim istraživanjima trebalo bi se više usredotočiti i na sudionike bez modifikacije tijela. Zanimljivo bi bilo vidjeti planiraju li u budućnosti i oni napraviti neku od modifikacija tijela te ispitati njihove razloge za, odnosno protiv toga. Uz pomoć tih podataka bi se moglo provjeriti razlikuju li se u crtama ličnosti oni koji žele modificirati tijelo od onih koji ne žele, ali i od onih koji već imaju pojedinu modifikaciju.

Jedan od nedostataka ovog istraživanja je i neuvrštavanje ostalih vrsta modifikacije tijela. Eskremnih modifikacija tijela, kao što su skarifikacija i žigosanje, bi bilo u malom broju, no one uobičajenije, poput provokativnog izgleda (neobična odjeća ili frizura) bi

mogle dati širu sliku modifikacije tijela, pogotovo ako bi se pokazalo da su neke kombinacije modifikacija češće od drugih.

ZAKLJUČAK

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati razlike u dimenzijama mračne trijade između sudionika s obzirom na vrstu modifikacije tijela i stupanj vidljivost modifikacije, te ispitati prediktivni značaj razloga za modifikaciju tijela u izraženosti makijavelizma, narcizma i psihopatije. Subklinička psihopatija je bila izraženija kod skupine tetoviranih, u odnosu na skupinu pirsanih i skupinu bez modifikacije tijela. Skupina s obje modifikacije postiže više rezultate na skali psihopatije nego skupina pirsanih.

Skupina sudionika s tetovažama na vidljivijim dijelovima tijela pokazuje više rezultate na skali psihopatije od skupine sudionika s tetovažama na manje vidljivim dijelovima tijela.

Na temelju razloga za pirsanje/tetoviranje moguća je predikcija izraženosti dimenzija mračne trijade. Različiti skupovi razloga za tetoviranje predviđaju 19.9% varijance rezultata na skali narcizma i 13.6% varijance rezultata na skali psihopatije. Što se tiče pirsanja, različiti skupovi razloga predviđaju 14.7% varijance rezultata na skali makijavelizma, 16.4% varijance rezultata na skali narcizma i 15.8% varijance rezultata na skali psihopatije.

LITERATURA

- Armstrong, M. L. (1991). Career-oriented women with tattoos image. *Journal of Nursing Scholarship, 23*, 215–220.
- Barnett, M. A. i Thompson, S. (1985). The Role of Perspective Taking and Empathy in Children's Machiavellianism, Prosocial Behavior, and Motive for Helping. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development, 146*, 295-305.
- Birmingham, L., Mason, D., i Grubin, D. (1999). The psychiatric implications of visible tattoos in an adult male prison population. *The Journal of Forensic Psychiatry, 10*, 687-695.
- Blonigen, D. M., Hicks, B. M., Krueger, R. F., Patrick, C. J., i Iacono, W. G. (2005). Psychopathic personality traits: heritability and genetic overlap with internalizing and externalizing psychopathology. *Psychological Medicine, 35*, 637-648.
- Board, B. J. i Fritzon, K. (2005). Disordered personalities at work. *Psychology, Crime & Law, 11*, 17-32.
- Carroll, S. T., Riffenburgh, R. H., Roberts, T. A., i Myhre, E. B. (2002). Tattoos and body piercings as indicators of adolescent risk-taking behaviors. *Pediatrics, 109*, 1021–1027.
- Cherulnik, P. D., Way, J. H., Ames, S., i Hutto, D. B. (1981). Impressions of high and low Machiavellian men. *Journal of Personality, 49*, 388-400.
- Cooke, D. J. i Mitche, C. (2001). Refining the construct of psychopath: towards a hierarchical model. *Psychological Assessment, 13*, 171-188.

- Copes, J. H., i Forsyth, C. J. (1993). The tattoo: A social psychological explanation. *International Review of Modern Sociology*, 23, 83–89.
- Deschesnes, M., Fines, P., i Demers, S. (2006). Are tattooing and body piercing indicators of risk-taking behaviours among high school students? *Journal of Adolescence*, 29, 379-393.
- Frederick, C. M., i Bradley, K. A. (2000). A different kind of normal? Psychological and motivational characteristics of young adult tattooers and body piercers. *North American Journal of Psychology*, 2, 379–389.
- Gilbert, P. (2006). Old and new ideas on the evolution of mind and psychotherapy. *Clinical Neuropsychiatry*, 3, 139-153.
- Greif, J., Hewitt, W., i Armstrong, M. L. (1999). Tattooing and body piercing. *Clinical Nursing Research*, 8, 368–385.
- Gunnthorsdottir, A., McCabe, K., i Smith, V. (2002). Using the Machiavellinism instrument to predict trustworthiness in bargaining game. *Journal of Economic Psychology*, 23, 49-66.
- Guttman, C. (2006). Survey provides insight in body art prevalence, demographic correlates, safety. *Dermatology Times*, 27, 28-29.
- Hare, R. D. (1985). Comparison of Procedures for the Assessment of Psychopathy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53, 7-16.

- Heywood, W., Patrick, K., Smith, A. M. A., Simpson, J. M., Pitts, M. K., Richters, J., i Shelley, J.M. (2012). Who Gets Tattoos? Demographic and Behavioral Correlates of Ever Being Tattooed in a Representative Sample of Men an Women. *Annals of Epidemiology*, 22, 51-56.
- Jakobwitz, S., i Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40, 331-339.
- Jonason, P. K., Webster, G. W., Schmitt, D. P., Li, N. P., i Crysel, L. (2012). The antihero in popular culture: A Life History Theory of the Dark Triad. *Review of General Psychology*, 16, 192-199.
- Jones, D. N., i Paulhus, D. L. (2011). Differentiating the Dark Triad within the interpersonal circumplex. U: L. M. Horowitz i S. Strack (Ur.), *Handbook of interpersonal psychology: Theory, research, assessment, and therapeutic interventions* (str. 249-268). New York: Wiley.
- Jones, D. N., i Paluhus, D. L. (2012). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A Brief measure of dark personalities. *Journal of Research in Personality*, u reviziji.
- Kowalski, R. M. (2001). Aversive interpersonal behaviors: On being annoying, thoughtless, and mean. U: Kowalski, M.R. (Ur.), *Behaving badly: Aversive behaviors in interpersonal relationships* (str. 3-25). Washington, DC: American Psychological Association.
- Larsson, H., Tuvbald, C., Rijdsdijk, F. V., Andershed, H., Grann, M., i Lichtenstein, P. (2007). A common genetic factor explains the association between psychopathic personality and antisocial behavior. *Psychological Medicine*, 37, 15-26.
- Levenson, M. R. (1992). Rethinking psychopathy. *Theory & Psychology*, 2, 51–71.

- Lilienfeld, S. O., i Andrews, B. P. (1996). Development and preliminary validation of self-report measure of psychopathic personality traits in noncriminal populations. *Journal of Personality Assessment*, 66, 488-524.
- Manuel, L., i Retzlaff, P. D. (2002). Psychopathology and Tatrooing among Prisoners. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 46, 522-531.
- McKerracher, D. W., i Watson, R. A. (1969). Tattoomarks and behaviour disorder. *British Journal of Criminology*, 9, 167-172.
- Miller, J. D., Dir, A., Gentile, B., Wilson, L., Pryor, L. R., i Campbell, W. K. (2010). Searching for a vulnerable Dark Triad: Comparing factor 2 psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality disorder. *Journal of Personality*, 78, 1529 – 1564.
- Morf, C. C., i Rhodewalt, F. (2001). Expanding the dynamic self-regulatory processing model of narcissism: Research directions for the future. *Psychological Inquiry*, 12, 243-251.
- Myers, J. (1992). Nonmainstream body modification: Genital piercing, branding, burning & cutting. *Journal of Contemporary Ethnography*, 21, 267–306.
- Nathanson, C., Paulhus, D. L., i Williams, K. M. (2006). Personality misconduct correlates of body modification and other cultural deviance markers. *Journal of Research in Personality*, 40, 779-802.

- Paulhus, D. L. i Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556-563.
- Raskin, R., i Hall, C. S. (1979). A Narcissistic Personality Inventory. *Psychological Reports*, 45, 590.
- Raspa, R. F., i Cusack, J. (1990). Psychiatric implications of tattoos. *American Family Physician*, 41, 1481-1486.
- Roberti, J. W., i Storch, E. A. (2005). Psychosocial adjustment of college students with tattoos and piercings. *Journal of College Counseling*, 8, 14-19.
- Roberts, T. A., Auinger, P., i Ryan, S. (2004). Body piercing and high-risk behavior in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 6, 224-229.
- Roberts, T. A., i Ryan, S. A. (2002). Tattooing and high-risk behavior in adolescents. *Pediatrics*, 110, 1058-1063.
- Ross, S. R., Lutz, C. J., i Bailey, S. E. (2004). Psychopathy and the five factor model in a noninstitutionalized sample: a domain and facet level analysis. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26, 213-223.
- Rozycki, A. T. (2007). *Prison Tattoos as a Reflection of the Criminal Lifestyle and Predictor of Recidivism*. Neobjavljena doktorska disertacija. Texas Tech University, Lubbock.
- Schildkrout, E. (2004). Inscribing the body. *Annual Review of Anthropology*, 33, 319-344.

- Stirn, A. (2004). Motivationen von Tätowierten und Gepiercten für ihre Körpermodifikationen. *Zeitschrift für klinische Psychologie, Psychiatrie und Psychotherapie*, 51, 43-58.
- Stirn, A., Hinz, A., i Brähler, E. (2006). Prevalence of tattooing and body piercing in Germany and perception of health, mental disorders, and sensation seeking among tattooed and body-pierced individuals. *Journal of Psychosomatic Research*, 60, 531-534.
- Szabo, M. (2010). The short version of Depression Anxiety Stress Scales (DASS-21): Factor structure in a young adolescent sample. *Journal of Adolescence*, 33, 1-8.
- Tate, J. C., i Shelton, B. L. (2008). Personality correlates of tattooing and body piercing in a college sample: The kids are alright. *Personality and Individual Differences*, 45, 281-285.
- Tiggemann, M. i Golder, F. (2006). Tattooing: An expression of uniqueness in the appearance domain. *Body Image*, 4, 309-315.
- Tiggemann, M., i Hopkins, L. A. (2011). Tattoos and piercings: Bodily expressions of uniqueness? *Body Image*, 8, 245-250.
- Vindig, E. (2004). Annotation: Understanding the development of psychopathy. *Journal of Child Psychology & Psychiatry*, 45, 1329-1337.
- Wohlrab, S., Stahl, J., i Kappeler, P. M. (2007a). Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced. *Body Image*, 4, 87-95.
- Wohlrab, S., Stahl, J., Rammsayer, T., i Kappeler, P. M. (2007b). Differences in Personality Characteristics Between Body-Modified and Non-Modified Individuals:

Associations With Individual Personality Traits and Their Possible Evolutionary Implications. *European Journal of Personality*, 21, 931-951.

Zeigler-Hill, V., Clark, C. B., i Pickard, J. D. (2008). Narcissistic subtypes and contingent self-esteem: Do all narcissists base their self-esteem on the same domains? *Journal of Personality*, 76, 753–774.

Zuckerman, M. (2007). The sensation seeking scale V (SSS-V): Still reliable and valid. *Personality and Individual differences*, 43, 1303-1305.

PRILOZI

Prilog 1. Rezultati regresijskih analiza provedenih s razlozima za pirsanje kao prediktorima i dimenzijama mračne trijade kao kriterijem ($N=218$)

Razlozi	makijavelizam (β)	narcizam (β)	psihopatija (β)
1. U čast nekom događaju/osobi	.066	.060	-.026
2. Kako bih se osjećao/la nesputano	.174	.078	.041
3. Kako bih izgledao/la privlačnije	-.031	.034	-.130
4. Kako bih izrazio/la sebe	-.071	-.135	.011
5. Kako bih se osjećao/la kao individualac	-.125	-.099	.033
6. Kako bih bio/bila poseban/na	-.036	-.005	-.230*
7. Kako bih imao/la osjećaj kontrole nad svojim tijelom	-.054	-.067	.094
8. Kako bih bio/bila u skladu s modnim trendovima	-.056	-.007	-.046
9. Kako bih iskazao/la svoju kreativnost	.028	.060	.082
10. Jer mi se sviđa kako <i>piercinzi</i> izgledaju.	.030	.100	-.052
11. Jer moji prijatelji imaju <i>piercinge</i>	-.026	.118	.062
12. Iz bunta	-.035	.031	.066
13. Kako bih izgledao/la opako	.220*	.079	.088
14. Kako bih se bolje osjećao/la u vlastitoj koži	.234**	-.153	.164
15. Kako bih se istaknuo/la u mnoštvu	.054	.346***	.102
16. Jer volim riskirati	-.091	-.002	-.003
17. Kako bih se osjećao/la zrelo	-.027	-.011	-.119
18. Kako bih imao/la ukras na tijelu	.001	.036	-.014
19. Kako bih pokazao/la pripadanje određenoj skupini	-.063	-.097	-.079
20. Kako bih pojačao/la seksualni užitak	.115	.208**	.213**
R^2	.147	.164	.158
$F(20,217)$	1.694*	1.929*	1.854*

Napomena: * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Prilog 2. Rezultati regresijskih analiza provedenih sa razlozima za tetoviranje kao prediktorima i dimenzijama mračne trijade kao kriterijem ($N=226$)

Razlozi	makijavelizam (β)	narcizam (β)	psihopatija (β)
1. U čast nekom događaju/osobi	.043	.028	.133
2. Kako bih se osjećao/la nesputano	.028	-.024	-.036
3. Kako bih izgledao/la privlačnije	-.031	.303**	.213*
4. Kako bih izrazio/la sebe	-.163	-.022	-.140
5. Kako bih se osjećao/la kao individualac	-.084	-.104	.097
6. Kako bih bio/bila poseban/na	-.029	.053	-.148
7. Kako bih imao/la osjećaj kontrole nad svojim tijelom	-.067	-.242**	-.015
8. Kako bih bio/bila u skladu s modnim trendovima	-.032	-.005	-.070
9. Kako bih iskazao/la svoju kreativnost	.086	.170*	.002
10. Jer mi se sviđa kako <i>piercinzi</i> izgledaju.	-.051	.021	-.009
11. Jer moji prijatelji imaju <i>piercinge</i>	-.175	-.014	-.047
12. Iz bunta	.013	-.049	-.062
13. Kako bih izgledao/la opako	.047	-.013	.031
14. Kako bih se bolje osjećao/la u vlastitoj koži	.109	-.103	.007
15. Kako bih se istaknuo/la u mnoštvu	.244	.145	-.009
16. Jer volim riskirati	.052	.099	.209*
17. Kako bih se osjećao/la zrelo	-.104	-.045	.035
18. Kako bih imao/la ukras na tijelu	-.025	.008	-.080
19. Kako bih pokazao/la pripadanje određenoj skupini	.046	.167*	.163*
R^2	.109	.199	.136
$F(19,225)$	1.33	2.695***	1.711*

Napomena: * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Prilog 3. Interkorelacije važnosti razloga za pirsanje (prediktori) i dimenzija mračne trijade (kriteriji) (N=218)

varijable	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	-	.216**	.064	.130	.060	.015	.198**	-.044	.085	-.061	-.010	-0.28	-.042	.150*	.045	.174**	.044	-.057	.128	.236**
2		-	.416**	.411**	.502**	.402**	.442**	.048	.319**	.158*	.223**	.452**	.270**	.448**	.413**	.334**	.358**	.134*	.348**	.140*
3			-	.237**	.356**	.434**	.193**	.271**	.238**	.231**	.217**	.254**	.302**	.412**	.360**	.167**	.270**	.245**	.239**	.208**
4				-	.613**	.486**	.340**	.081	.510**	.303**	.077	.315**	.180*	.381**	.407**	.259**	.240**	.095	.315**	.127
5					-	.727**	.360**	.103	.412**	.232**	.115	.334**	.292**	.383**	.604**	.264**	.336**	.137*	.290**	.082
6						-	.312**	.239**	.413**	.221**	.274**	.352**	.368**	.345**	.601**	.275**	.398**	.184**	.261**	.071
7							-	.025	.345**	.189**	.060	.324**	.256**	.448**	.228**	.407**	.227**	.157*	.203**	.251**
8								-	.214**	.031	.453**	.041	.159*	.049	.202**	.065	.334**	.213**	.177**	.005
9									-	.236**	.224**	.255**	.178**	.325**	.276**	.304**	.299**	.234**	.236**	.104
10										-	.018	.147*	.047	.275**	.104	.158*	.023	.320**	.136*	.109
11											-	.320**	.248**	.156*	.173*	.213**	.462**	.187**	.265**	-.042
12												-	.495**	.323**	.334**	.381**	.325**	.093	.210**	.039
13													-	.300**	.350**	.358**	.360**	.086	.319**	.072
14														-	.316**	.310**	.288**	.132	.155*	.231**
15															-	.210**	.406**	.217**	.296**	-.080
16																-	.391**	.087	.162*	.154*
17																	-	.165**	.291**	-.043
18																		-	.294**	.097
19																			-	.223**
20																				-
makijavelizam	.108	.175**	.111	.010	.009	.015	.097	-.062	.032	.046	-.010	.091	.188**	.261**	.056	.041	.021	.012	.032	.157*
narcizam	.063	.135*	.168*	.000	.080	.147*	.025	.112	.082	.077	.159*	.133*	.151*	.026	.253**	.089	.121	.134*	.081	.136*
psihopatija	.063	.107	-.037	.074	.028	-.066	.194**	-.093	.088	-.003	-.015	.129	.095	.204**	.010	.099	-.054	-.022	.000	.222**

Napomena: * $p < .05$; ** $p < .01$

LEGENDA:

- 1 – U čast nekom događaju/osobi.
- 2 – Kako bih se osjećao/la nesputano.
- 3 – Kako bih izgledao/la privlačnije.
- 4 – Kako bih izrazio/la sebe.
- 5 – Kako bih se osjećao/la kao individualac.
- 6 – Kako bih bio/bila poseban/na.
- 7 – Kako bih imao/la osjećaj kontrole nad svojim tijelom.
- 8 – Kako bih bio/bila u skladu s modnim trendovima
- 9 – Kako bih iskazao/la svoju kreativnost.
- 10 – Jer mi se sviđa kako *piercinzi* izgledaju.
- 11 – Jer moji prijatelji imaju *piercinge*.
- 12 – Iz bunta.
- 13 – Kako bih izgledao/la opako.
- 14 – Kako bih se bolje osjećao/la u vlastitoj koži.
- 15 – Kako bih se istaknuo/la u mnoštvu.
- 16 – Jer volim riskirati
- 17 – Kako bih se osjećao/la zrelo.
- 18 – Kako bih imao/la ukras na tijelu.
- 19 – Kako bih pokazao/la pripadanje određenoj skupini.
- 20 – Kako bih pojačao/la seksualni užitak.

Prilog 4. Interkorelacije važnosti razloga za tetoviranje (prediktori) i dimenzija mračne trijade (kriteriji) (N=226)

varijable	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	-	.200**	.134*	.179**	.074	.084	.037	.022	.079	-.061	-.027	.137*	.000	.020	.012	.107	.111	-.056	.071
2		-	.515**	.388**	.456**	.363**	.520**	.238**	.332**	.175**	.079	.381**	.253**	.405**	.333**	.317**	.411**	.224**	.178**
3			-	.355**	.382**	.501**	.435**	.344**	.255**	.350**	.081	.227**	.377**	.406**	.409**	.197**	.294**	.403**	.237**
4				-	.530**	.387**	.366**	.048	.524**	.189**	-.076	.167*	.013	.380**	.280**	.160*	.198**	.249**	.136*
5					-	.738**	.473**	.163*	.564**	.197**	.065	.291**	.096	.405**	.448**	.219**	.354**	.245**	.133**
6						-	.439**	.223**	.402**	.250**	.148*	.236**	.138*	.255**	.528**	.218**	.330**	.241**	.128
7							-	.201**	.363**	.225**	.025	.300**	.086	.441**	.336**	.340**	.382**	.300**	.155*
8								-	.156*	.089	.182**	.164*	.334**	.031	.149*	.089	.114	.079	.150*
9									-	.277**	.032	.089	-.013	.369**	.304**	.285**	.265**	.296**	.152*
10										-	.142*	.008	.068	.280**	.277**	.227**	.096	.451**	.072
11											-	.037	.121	.052	.112	.048	.053	.230**	.079
12												-	.413**	.111	.341**	.241**	.326**	.137*	.202*
13													-	.081	.355**	.109	.227**	.087	.307**
14														-	.312**	.195**	.201**	.349**	.137*
15															-	.251**	.416**	.304**	.263**
16																-	.359**	.113	.089
17																	-	.232**	.154*
18																		-	.210**
19																			-
makijavelizam	.024	-.009	-.020	-.088	-.061	-.053	-.052	-.044	.000	-.038	-.152*	.039	.081	.052	.138*	.043	-.030	-.053	.070
narcizam	.070	.063	.267**	.077	.053	.145*	-.058	.100	.156*	.144*	.037	.012	.143*	.010	.210**	.112	.051	.125	.228**
psihopatija	.157*	.084	.144*	-.033	.011	-.010	.047	.001	.021	.019	-.048	.038	.104	.052	.049	.211**	.106	-.020	.178**

Napomena: * $p < .05$; ** $p < .01$

LEGENDA:

- 1 – U čast nekom događaju/osobi.
- 2 – Kako bih se osjećao/la nesputano.
- 3 – Kako bih izgledao/la privlačnije.
- 4 – Kako bih izrazio/la sebe.
- 5 – Kako bih se osjećao/la kao individualac.
- 6 – Kako bih bio/bila poseban/na.
- 7 – Kako bih imao/la osjećaj kontrole nad svojim tijelom.
- 8 – Kako bih bio/bila u skladu s modnim trendovima
- 9 – Kako bih iskazao/la svoju kreativnost.
- 10 – Jer mi se sviđa kako *piercinzi* izgledaju.
- 11 – Jer moji prijatelji imaju *piercinge*.
- 12 – Iz bunta.
- 13 – Kako bih izgledao/la opako.
- 14 – Kako bih se bolje osjećao/la u vlastitoj koži.
- 15 – Kako bih se istaknuo/la u mnoštvu.
- 16 – Jer volim riskirati
- 17 – Kako bih se osjećao/la zrelo.
- 18 – Kako bih imao/la ukras na tijelu.
- 19 – Kako bih pokazao/la pripadanje određenoj skupini.